

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Родил се в суровата и снежна планина Родопи, Орфей е планинец в истинския смисъл на думата. Жилав, способен да понесе и най-големите страдания, и в същото време крехък като цвете. Той е наследник на царски род: според легендата дядо му Харопс е получил царската власт от самия Дионис [\[1\]](#) ; Баща му Ойагър също е тракийски цар. Загубил много рано майка си Калиопа, той е отгледан от една жрица в светилището. От малък е бил подготвян за жрец и цар. Като юноша е изпратен да продължи обучението си при египетските жреци, а след това при финикийците. За известно време учител му е кентавърът Хирон, син на Зевс, а негов съученик по това време е бъдещият цар Язон. Тяхното лично познанство и дружба след това става причина Орфей да бъде поканен на кораба „Арго“.

Още през първата си обиколка в най-известните градове и светилища около Тракийско море Орфей става известен със своята музика и поезия. Той осъзнава, че музиката, писмеността и търговията движат новия свят. Градовете около морето са средища, в които хората могат да изградят нови взаимоотношения. Знанията, които са натрупани в светилищата в Родопите и в Египет, могат да променят света, без да се пролива кръв, без да се размахва меч. Възхищението, което той предизвиква с песните и с поезията си са сила, която може да бъде използвана.

При втората си обиколка, вече заедно с аргонавтите Орфей е цар и жрец. Това му дава право да спре кораба „Арго“ на о. Самотраки, където се провеждат мистериите на кабирите [\[2\]](#) . Там Орфей извършва посвещение на всички аргонавти. Самият факт, че може да извърши такова посвещение означава, че той е посветен от най-висока степен [\[3\]](#)

. За пример според Е. Гилбърт

[\[4\]](#)

в годините на Римската империя култът към Митра има седем нива (степени) и те са:

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Автор: Admin

Вторник, 25 Март 2014г. 12:09ч. - Последна промяна Вторник, 25 Март 2014г. 12:10ч.

? „Гарван” със символ Луната;

? „Тайнствен учител (Окулт) със символ Меркурий;

? „Войн” със символ Венера;

? „Лъв” със символ Слънцето;

? „Персиец” със символ Марс;

? „Вестител на слънцето” със символ Юпитер;

? „Баща” със символ Сатурн.

Посвещението на Орфей сплотява аргонавтите и той става духовен водач на похода за златното руно. Като се има предвид, че аргонавтите са около 50 души и в момента на тръгването 8 от тях са царе: Язон, Орфей, Авгий, Нестор, Ойлей, Тидей, Цефей, Пелей, а 6 са царски синове: Адмет, Акаст, Кастор, Полидевк, Мелеагър, Тезей, става ясно, че това е цветът на народите, живеещи около Тракийско море през XIII в. пр. н. е. Походът продължава около 5 години, през което време аргонавтите са се опознали, имали са възможност да оценят таланта и възможностите на всеки от тях. Именно там Орфей изпреварва по слава Тамирис [\[5\]](#) и става духовен водач на целия древен свят. Почитан от царе и герои, той е кумир за хората, живеещи около Тракийско море.

Завърнал се при своите на планината Родопи Орфей осъзнава, че светът може да бъде променен. Неговото поколение от градовете и островите по Тракийско море е било възпламенено от разказите за героични подвизи, за благородство, за слава, за любов, която променя сърцата и духовния свят на хората.

Според траколожката Мая Върбанова беотите са били изтласкани още през 1360 г. пр. н. е. от района на планината Хеликон, недалеч от Парнас. Това е дело на Евмолп и Музей (ученик на Орфей, според една версия след смъртта на Орфей лирата му преминала у Музей), чрез които траките завладяват светилищните места Делфи и Елевсин. Евмолп бил поет и цар, владеел е районът по поречието на Марица (Хебър) с основен град днешния Пловдив. Вероятно затова едно от първите имена на Пловдив е Евмолп (Евмолпия). Павзаний казва, че „Евмолп, тракийският цар, идва на помощ на Елевсин във войната с Атина, остава там и основава мистериите, като поставя началото на жреческия род Евмолпиди.” [\[6\]](#)

Независимо от това, че скоро след завладяването на Елевсин Евмолп е убит от гръцкия цар Ерехтей, в чест на когото гърците издигнали Ерехтейона на Акропола, в светилището в Елевсин жреци са Евмолпидите – тракийски жречески род. Името на Евмолп означава „сладко пеещ”. Той е написал „Телстай” – свещени песни, които се пеели по време на Елевсинските мистерии.

Музей (когото някои считат за баща на Евмолп) също е свързан с мистериите в Елевсин и Делфи. Той се преселва да живее в гр. Пиерия (близо до Олимп).

Лин е считан за брат на Орфей. Той е голям музикант и поет. Бил учител на Херкулес по музика и поезия. Херкулес нямал чувство за музика и поезия и Лин непрекъснато го хокал. Изнервеният Херкулес го убил с лирата му при една от свадите. Лин е създателят на най-скръбната поезия (лунната поезия). Той изобретил триструнната лира и поетичния ритъм. За него Хезиод разказва, че „всички смъртни певци и китаристи го оплаквали по пирове и хороводи, като започвали и завършвали с Лин.”

Вероятно Орфей, който имал неповторим талант на поет и музикант, небесен глас, който бил обучен на всички жречески тайни, притежавал гадателска дарба е обиколил познатия по това време свят и се запознал с най-видните герои, поети и музиканти на своето време. Той е бил обкръжен от творчеството на такива таланти като Лин, Евмолп, Музей, Тамирис и не е могъл да продължава да живее според старите родово-религиозни правила. Тези правила повелявали тайните да се предават само на посветени, да се почитат божествата чрез жертви (на някои места дори човешки жертвоприношения – според Херодот), златото да се използва преди всичко при религиозните обреди, а не за търговия и обмен. Орфей осъзнавал, че промяната на тези правила ще бъде гибелна за самия него, но ще промени света за всички други.

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Автор: Admin

Вторник, 25 Март 2014г. 12:09ч. - Последна промяна Вторник, 25 Март 2014г. 12:10ч.

Именно в това се състои трагизмът на Орфей – той помогнал да се изнесат познание и култура от Родопите, от тракийското светилище към Гърция и гръцките светилища, но не успял да промени тракийските жреци и траките. Опитът му да спре проливането на кръв и жертвоприношенията в светилището в Родопите не успял.

Третият поход на Орфей към Гърция бил след като се завърнал от Колхида с аргонавтите. Той започнал да ръководи мистериите на о. Самотраки, в светилищата на Елевсин и Делфи. Ето какво пише по този повод Никола Гигов [7] : „Орфей дошъл в Тесалия, в планината Темпе като върховен жрец на Тракия, за да посвети в тайните гръцките си ученици и да бъде признат и от гърците като Върховен жрец. Посвещението на гърците в тайните на Дионис ставало нощем и рано сутрин. Това били странни шествия. Всички се придвижвали към клисурата на Темпе. Вървели на групи, всеки водач носел лампада. Първата група била от юноши, облечени с ленени туники, окичени с бръшлян и държачи в ръце по една дървена чаша – символ на живота. Новопосвещаваните вървели след юношите, в друга група, край шумящата вода, край чистите извори, край росните гори. След тях вървели вдъхновените (посветените в тайните), а след тях – онези, които оплаквали свои близки. Всяка група била с различни одежди и наметала. При изгрев слънце шествието достигало храма. С изгрева започвали да пеят химни. Бронзовите врати на храма се отваряли. И там се появявал Орфей. Той бил облечен в пурпурни одежди, с лира от слонова кост и злато в ръка. Изричал: „Помощ на слабите, утешение на страдащите, надежда за всички!” Тези негови думи тръгнали през вековете.”

Мистериите на о. Самотраки, в Делфи, Елевсин били грандиозни представления, на които се отивало със специални дрехи, декламирали се стихове и молитви, пеели се песни. Неслучайно по подобие на мистериите впоследствие възниква театърът като вид изкуство. В началото се показвали само нови театрални творби (трагедии и комедии), а след това започнали да показват отново драмите на класиците – Есхил, Еврипид, Софокъл, Аристофан и др

Духовната и творческа енергия, внесена от Орфей и орфистите, задвижила с мощна сила художествената култура, науката и живота в гръцките градове. За да спре разприте между градовете-държави в Гърция Орфей създал нравствен, правен и религиозен арбитраж към светилището в Делфи – Амфикионите. Това бил върховен арбитражен съд, решенията на който били задължителни за 12^{-те} гръцки градове-държави. По този начин Амфикионите, които били тракийски жреци, пазени от тракийска гвардия, се превърнали в обединителен фактор за Гърция. Постепенно, ръководени от единни закони и религиозни правила, воюващите помежду си градове-държави се превърнали в държавата Гърция (Елада).

А траките, които според Херодот, били най-многобройни след индийците, останали разединени. Дори Орфей не успял да ги промени и да ги обедини. Напротив, обидени от опитите му да промени древните култове, те го изправили пред съда на жреците.

Едуард Шюре

[8] описва този момент така:

„Най-старият жрец го предупреждава:

– Орфей, ти, който бе издигнат от нас за Върховен жрец и цар и ти дадохме мистичния скиптър! Ти царуваше над Тракия с духовното си и царствено изкуство! Ти издигна в тая страна храмове и даде възможност слънцето на Дионис да освети тайните. Обаче не знаеш какво те заплашва! Ти, който предсказваше бъдещето и който отдалеко си разговарял с учениците си, появявайки им се в съня им! Ти не знаеш какво става около тебе... Хиляди тракийски ратници са се установили на лагер в подножието на тази планина и утре ще нападнат храма.”

Според Шюре, Орфей сам предал мистичния скиптър, короната си на тракийски цар и тръгнал сам, с едно дете – ученик от храма в Делфи, по пътеката от храма към лагера на тракийските ратници и вакханките на тесалийската жрица Аглаоника. Вакханките се нахвърлили върху него и, изпаднали в „свещен бяс”, го убили и го разкъсали. Захвърлили главата и лирата му в Хебър (Марица), които по-късно водата изхвърлила на о. Лесбос, където били погребани с почести. Капките кръв на убития певец напоили земята и от тях поникнало Орфеевото цвете, наречено Силивряк.

Историците са единодушни в твърденията си, че Орфей е умрял от насилствена смърт. Като познаваме силата на тракийската гвардия и по-специално на бесите, непобедени от никого, кой би могъл да убие Орфей в централното светилище на Дионис? Предполага се, че това са жреците на Дионис, които го осъдили за измяна към древния култ. Така траките, изпускайки момента да приемат промяната, носена от Орфей и неговото обкръжение – Лин, Музей, Евмолп, Тамирис, практически се изолирали от модерния свят. Те опазили култа към Дионис непроменен повече от хиляда години. През 335 г. пр. н. е., когато в светилището бил приет Александър Македонски, традициите били същите, както преди хиляда години. Такива били те и през 59 г. пр. н. е., когато до оракула се допитал и Гай Октавий, бащата на император Октавиан Август. Но през тези десет и повече века Тракийско море било станало вече Бяло море. Орфизмът се превърнал в Питагорейство и Платонизъм, повечето хора не били чували за Тамирис, Лин, мислели, че Орфей е мит и познавали само Омир.

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Автор: Admin

Вторник, 25 Март 2014г. 12:09ч. - Последна промяна Вторник, 25 Март 2014г. 12:10ч.

Осъждането и убийството на Орфей е повратна точка в съдбата на траките. Втората повратна точка е унищожаването на гр. Троя, съюзник на траките (а може би тракийски град). Това става едно поколение след Орфей. И тук има предателство. Наследникът на Орфей, цар Рез не е поет и музикант, а войн и пълководец. Жреците никога не са допуснали нов поет и музикант за цар. Той се бие на страната на троянците и загива край стените на Троя. Наследен е от цар Полиместор. Когато Троя е в тежко положение цар Приам изпраща най-малкия си син Полидор при Полиместор с голямо богатство да иска нови тракийски бойци за защитата на Троя. Полиместор убива сина на Приам, взема съкровищата му и се присъединява към ахейците (гърците). Троя пада.

Диодор съобщава за надмощието в Егейско море: „След Троянската война морето владеели:

? Лиди и Меони – 92 години;

? Пеласги – 85 години;

? Траки – 79 години;

? Родосци – 23 години;

? Фриги – 25 години;

? Кипърци – 33 години;

? Финикийци – 45 години.” [\[9\]](#)

Тракийското влияние отслабва. В същото време орфизмът се разпространява в целия

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Автор: Admin

Вторник, 25 Март 2014г. 12:09ч. - Последна промяна Вторник, 25 Март 2014г. 12:10ч.

район, в земите около Средиземно море. По този въпрос Н. Гигов пише, че „В Делфи има следи от тройната връзка: Родопите – Гърция – Италия. От Родопите учението се пренася в Делфи, а оттам в град Гела – Сицилия, където била намерена прочутата ваза с изображението на Орфей „Траки, заслушани в Орфей“.

По този начин могат да се реставрират „лъчовите“ на Орфеевото учение. Чрез Йолк, Коринт и Микена – лъчът към Колхида. Чрез Елевсин и Самотраки – посоките към Египет. Чрез Солун – посоките към Рим. Чрез Делфи – посоките към цяла Гърция и Южна Италия. Чрез град Либетра и областта Пиерия (до Олимп) – влиянието към Македония. Чрез остров Лесбос – към Мала Азия. Чрез Троя и Йония – влиянието му към Финикия.” [\[10\]](#)

В древна Гърция орфизмът почти триумфира. Сократ, Платон, Питагор са орфисти. Питагор е най-дълбоко свързан с Орфей. Той създава прочутата питагорейска школа, въвел степени на посвещение, опитал се да дешифрира значението на числата, изучавал тоновете на Космоса. Проповядвал, че Земята е кръгла.

Правени са много опити да се заличи името на Орфей. За това говорят действията на тирана Пизистрат (VI в. пр. н. е.). Това е „златният век“ на Гърция. До тогава поемите на Омир се разпространявали устно. Пизистрат възложил на трима поети да ги съберат и да ги запишат, като плащал по един обол за всеки записан Омиров стих. Един от събирачите, поетът Ономакрит, в процеса на събирането научил и много стихове, които били на Орфей. Той събрал безплатно и тях и така съставил книгата „Оракули“. Разгневеният Пизистрат осъдил поета Ономакрит на смърт, но той избягал при враговете на гърците – персите, където останал до края на живота си. Ономакрит ценял повече книгите на Орфей от тези на Омир и не си позволил заради заплащането да ги припише на Омир.

През V – IV в. пр. н. е. започва гонението на орфистите и опит да се заличи името на Орфей. Сократ е бил осъден за изнасяне на тайни от мистериите и изпил чашата с отрова. Къщата на Питагор, в която е бил той с 40 негови ученици, е била подпалена и загиват той и 38 ученици. През 355 г. пр. н. е. Филомел, като управник на Фокида, „събрал много войници, завзел светилището на Делфи, убил тъй наречените Тракиди (жречески род с тракийски произход), понеже му се противопоставили, и им конфискувал имотите.” [\[11\]](#)

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Автор: Admin

Вторник, 25 Март 2014г. 12:09ч. - Последна промяна Вторник, 25 Март 2014г. 12:10ч.

Почти цяло хилядолетие след като Орфей бил осъден от жреците на централното светилище на Дионис в Родопите, неговото влияние и чрез него влиянието на траките в Делфи продължило от XIII в. пр. н. е. до IV в. пр. н. е. С унищожаването на Делфийското светилище и гонението на орфистите постепенно реалните факти се заличили и останал митът за Орфей.

Ето как Едуард Шюре и Никола Гигов резюмират значението на орфеевото дело: „Значението на Орфей за Гърция е мащабно. Той въвел ритуалите в Темпе, мистериите в Елевсин, законите в Делфи, музиката и поезията в цяла Гърция. Орфей станал духовен обединител на гръцките градове-държави, предтеча на една нова цивилизация, която по-късно през архаичния и особено през класическия период ни възхищава със своето изкуство.” Нека заключим тази част за Орфей и Гърция отново с думи на Шюре, публикувани на гръзки език: „По този начин Словото на Орфей тайнствено бе просмукано от жилите на Елада чрез тайните на светилищата. И душата на Орфей стана душа на Гърция.” [\[12\]](#)

Впоследствие, когато елинската култура става основа на съвременната европейска и световна култура, душата на Орфей става душа на Европа и на света.

[\[1\]](#) По Ив. Венедиков, „Медното гумно на българите”

[\[2\]](#) От финикийски – велики богове – древни предгръцки или семитско-гръцки божества на плодородието, олицетворение на природните сили, почитани предимно по малойзийското крайбрежие

[\[3\]](#) Степените на посвещение са били седем, също както и при митраизма

[\[4\]](#) Е. Гилбърт „Великите магове”, стр. 91-95

ТРАГИЗМЪТ НА ОРФЕЙ

Автор: Admin

Вторник, 25 Март 2014г. 12:09ч. - Последна промяна Вторник, 25 Март 2014г. 12:10ч.

[5] Славния тракийски поет и певец, дръзнал да се мери с музите и ослепен за дързостта си, цар на областта Атон

[6] Павзаний, Виж Богдан Богданов, „Орфей и древната митология на Балканите”, С., 1991, стр. 77

[7] Никола Гигов „Тайните на Орфей”, стр. 101

[8] Едуард Шюре, “Les grands initities”, преведена през 1981 г. на гръцки език

[9] Калин Порожанов, „Сведение на Диодор за надмощията по море в Егейския басейн през XIII – VIII в. пр. н. е., „Векове”, кн. 2/1984 г.; вж и <http://bgrod.org/Traki/index.php?p=Diodor>

[10] Н. Гигов, „Тайната на Орфей”, стр. 104

[11] Диодор, „Библиотека” (за Филомел), виж „Извори”, С., 1949, стр. 194

[12] Н. Гигов, „Тайната на Орфей”, стр. 106